

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/dla-mediow/komunikaty/35895,Komunikat-OKSZpNP-w-Warszawie-odnosnie-do-sledztwa-w-sprawie-eksterminacji-w-okr.html>
2021-06-24, 04:44

Komunikat OKSZpNP w Warszawie odnośnie do śledztwa w sprawie eksterminacji w okresie od jesieni 1939 r. do czerwca 1941 r. w Tomsku lub okolicach Tomska przez funkcjonariuszy NKWD obywateli polskich

Data publikacji 25.07.2016

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie informuje, że w dniu 21 lipca br. umorzyła śledztwo S 49.2015.Zk w sprawie eksterminacji w okresie od jesieni 1939 r. do czerwca 1941 r. w Tomsku lub okolicach Tomska przez funkcjonariuszy NKWD ZSRR co najmniej kilku tysięcy obywateli polskich, w tym żołnierzy Wojska Polskiego wziętych do niewoli przez Armię Czerwoną i przetrzymywanych w niewoli w obozach na terenie obwodu tomskiego.

Śledztwo to zostało umorzone wobec stwierdzenia, że postępowanie karne co do tego samego czynu było już prowadzone i zostało prawomocnie zakończone.

Początkowo postępowanie S 49.2015.Zk, z uwagi na treść zawiadomienia, było ukierunkowane na masowy mord, który miał być popełniony w 1940 i 1941 r. przez funkcjonariuszy NKWD na grupie nie mniej niż 4 tysięcy obywateli polskich – żołnierzy Wojska Polskiego wziętych do niewoli i osadzonych w obozie jenieckim w Kazachstanie. W jego toku ustalono, że w rzeczywistości zawiadomienie odnosiło się do tzw. „sprawy tomskiej”, która była badana począwszy od 1998 r. przez byłą Okręgową Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku, następnie przez Prokuraturę Rejonową Gdańsk – Południe i Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, która ostatecznie postępowanie to o sygn. S 30/02/Zk umorzyła w 2002 r. gdyż jego wyniki nie potwierdziły informacji podawanych przez byłego funkcjonariusza NKWD Aleksandra Ilicza Ryżego. Prokurator podejmując decyzję o umorzeniu „sprawy tomskiej” oparł się m.in. na odrębnych opiniach dwóch historyków - znawców tej problematyki, którzy podważyli wiarygodność relacji Aleksandra Ilicza Ryżego, odnoszącej się do rzekomej zbrodni popełnionej w okolicy Tomska na tysiącach obywateli polskich.

W świetle poczynionych w śledztwie S 49.2015.Zk ustaleń wynika jednoznacznie, że świadkowie mylnie określili jako miejsce przypuszczalnej eksterminacji polskich obywateli Kazachstan, gdy w rzeczywistości chodziło im o Tomsk, na co w sposób nie budzący wątpliwości wskazuje relacja Aleksandra Ilicza Ryżego (jest tożsama w obu

postępowaniach), który był podczas wojny funkcjonariuszem NKWD w Tomsku. Brak jest zatem dowodów wskazujących na popełnienie zbrodni ludobójstwa na grupie nie mniej niż 4 tysięcy obywateli polskich – żołnierzy Wojska Polskiego na terenie Kazachstanu.

prok. Marcin Gołębiewicz

Naczelnik Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
w Warszawie